

NOTISER

Etnologiskt fältarbete. [2 omarb. och utök. uppl.] Lars Kaijser & Magnus Öhlander (red.). Studentlitteratur, Lund 2011. 296 s., ill. ISBN 978-91-44-05852-8.

Så här gör man! Så här går det till! Åtta etnologer presenterar sina tankar om fältarbete och materialinsamling. Nu har boken kommit i en andra upplaga och fått en grundöversyn. Tre kapitel är nya. De handlar om internet och fältarbete, skriftliga källor och arkivforskning, samt analys – en vägledning i bearbetning och tolkning.

Boken är skriven för studenterna på etnologins grundutbildning, berättar Magnus Öhlander i inledningskapitlet. Han ger läsaren en snabb men välskriven bild av bokens syfte och fältarbetets metoder, liksom Lars Kaijser i det följande kapitlet, som handlar om Fältarbete. Läsaren förstår att fältet är ett område för tillämpad forskning med många metoder och att förutsättningarna varierar. Oscar Pripp skriver initierat om Reflektion och etik och berättar om de överväganden som lägger grunden till forskarens möte med fältet. Eva Fägerborg fortsätter med en läsvärd artikel om Intervjuer, som avslutas med en handledning i det praktiska arbetet. Sedan fortsätter Oscar Pripp och Magnus Öhlander med ett intressant kapitel om Observation, vilket i det här sammanhanget betyder flera saker, också syn, hörsel, lukt, smak och känsel. Eva Silvéen skriver om Det materiella och redovisar sina tankar om hur det går till att utforska den fysiska verkligheten med tingen som tolkningsunderlag. Därefter följer ett kapitel om Fotografi och film av Lizette Gradén och Lars Kaijser, den visuella sidan av fältarbetet. Sverker Hylltén-Cavallius skriver om Internet och fältarbete – om materialinsamling i nya medier. Helena Hörnfeldt har tagit på sig den svåra uppgiften att beskriva Fältarbete och skriftliga källor och söker sig ut i den omfattande arkivvärlden. Magnus Öhlander avslutar med Analys – ett kapitel om analysen, tolkningsprocesserna, kunskapsmålen och trovärdigheten. Bokens sista mening låter som en uppmaning: ”Forskning är ett hantverk som kräver färdigheter man endast får genom att utöva det.”

Boken redovisar de centrala begreppen och arbetssätten, den berättar också om författarnas vetenskapssyn, hur de uppfattar sig själva och sitt ämne. När jag läste den slog det mig att den var så personlig. Den egna erfarenheten stod i centrum. Det var som om var och en ville säga – så här gjorde jag.

Den lite självsäkra tanken om etnologen som sammanställer och skapar sitt material, filtrerat genom ett fältarbetande habitus med synintryck, ljud och dofter, skulle kunna ge anledning till en annan kommentar än den här, rentav en helt annan artikel. Fältarbetets idéhistoria sträcker sig genom decennier och århundraden men sådana utblickar förekommer bara sparsamt i den här boken. Sällan har jag hört någon beskriva den långa historien för studenterna, inte heller den psykologiska komponenten, hur man gör för att övervinna sina besvikelser när man rimligen borde riva ner laboratorieutrustningen och börja på nytt. Etnologer verkar genomgående nöjda med sina fältarbeten.

Jag minns en termin när jag lade in teckning i kursen och upptäckte en tidlös metodik för kulturforskning, ett sätt att memorera fysiska föremål. Den här läroboken om fältarbete är märkligt befriad från illustrationer, med några enstaka undantag. Nog har vi kommit längre. Den saknar index och är därmed svårnavigerad för den som letar efter något ord eller begrepp; övergångarna mellan artiklarna kunde ha varit bättre. En gemensam litteraturlista kunde ha gjort det lättare att se vilka teoretiska fundament som boken vila på, och väljer man inte den formen så kunde en kommenterad litteraturlista varit en god hjälp för vidare studier efter varje presentation. Men på pluskontot lägger jag att den har sin plats på den etnologiska grundkursen. I stora drag en vänlig och instruerande bok där avståndet mellan läsare och författare inte är så långt, den är lättsmält och inspirerande.

Gösta Arvastson, Uppsala